

Szomory Dezső

Ünnep a Dühöngő-n

A Dühöngő, horgonyra csapva Sebastopol előtt, mint egy rengeteg máglya világított az éjjel a Fanari-öbölben, kigyúlva s kimagasodva izzó páncél-tömegével a roppant csend és homály mélyén. Körülötte a tenger síkja megtelt sárgás-arany makulákkal, amint az árbocokról, kötelekről, kürtőkről, hidakról s korlátokról a fény pazar kékében elszóródott, megfürdött s elmerült csillogva. S távolabb, a teli hold hintette a vízre, rengő ezüst tallérjait.

Ez volt az admirális Welten-Wensky névnapja.

Éjfélkor a földézetten már mind részekek voltak az aranytiszték, zord, kemény és elbutult ábrázatok egy hortenziás asztal körül, a fehér ingvértek rendjelek és paszomántok ragyogásában, elborult szemekkel s mint a márvány mozdatlanul. Részegen, de fegyelmezetten, az örökös ösztön és lappangó rémület sugallatában mereven ültek a fényben, a mámorukat harapdálva és egymást bámulva mint a halálfejek. Egy tizenkettes evezősben, a megzavart vizek üde paskolásával, valaki közeledett a páncélos felé. Ekkor, a középső árbocra, ijedten s meghajszolva felszökött a zászló s meglengett. Mint egy nagy szőke asszonyi hajzat a fényben, a csendben és magasan az éjben.

A tiszték vártak. Még ittak, még ittak s hallgattak s tovább ittak, érzéssel, mint mesteri ivók. Előttük az ital, holmi könnyed és törékeny kristályokban, merőben légiesnek tűnt, amint a gyönyörű arany nedveket az izzó tér átszűrte s átvilágította. Az ajkakat alig nedvezte be bársonyos omlásával. Még maradtak itt az ünnepi vacsorából habos és gömbölyű torták mint a moszkvai templomkupolák és óriás szőlőfürtök s holmi titánkörték kövér és obszcn formákkal. De a tizenkettes evezős mind közelebb ért. S az asztalfőn, Welten-Wensky mellett, egy sápadt asszony felemelkedett, a tengernagyné! Egy szál hortenziát még tépett magának a szögletek pazar virágdíszéből s a keblére tűzte remegőn. Aztán csendesen távolodott s a selymes fodrai suhogtak a fényben.

Oh istenem, ő volt itt az egyetlen nő, hullámosra süttött vörös hajával mint valami vaskos és

rendkívüli prém. A meztelen mellét egészen könnyed és átlátszó selyem fátylak érték. De középütt az emlők völgyében, a hortenzia a fehér bőrt szerette. Kimagasodva, egészen egyedül és megkönnyülten a fényben, elnézett a tenger síkja fölött a távoli partok felé s valami álomszerű jelenségnek tűnt a fehér homlokán tündöklő gyémánt-tiarával. A nyakát, helyenként bizonytalan fényfoltok opálosra sebeztek. S a válla megfeszült, isteni válla s mint egy ezüst felület, mint egy tömör ezüst hárfa pendült meg a térben.

Senki se mozdult, senki meg nem fordult utána. Mégis valami lappangó alázatosság szállott fel eltikkadva a mámoros tömegeből, valami megfélemlített s merev tisztelet követte. Még hordták az italt kosarastul s a súlyos üvegek mind kihámozódtak a szalmahüvelyből. Egy-egy dugó durrant a csöndben. És az asszony állt és várt.

Már ekkor a páncélos alatt eveztek. Rövid parancsszó hangzott. A víz csobogott. Az evezők pattogtak, egyszerre mind, üdén. S a hajó lépcsőjén megcsörrent egy kard.

Oh egy kard, ezt mind várták, mind hallották az asztal körül s akkor az összes tekintetek ferdén, bután, tisztelettel s megvetően a tengernagyra szegeződtek. Mégis nagy rend volt. Az általános mámort s titkos izgalmakat csak a szemek fénye jelezte. Az összes hajak zsírosan és lesimítva, az összes tar koponyák is, az összes ingvértek törhetetlen keménységben, ősi hozzáférhetetlenségben csillogtak rendületlenül. A tengernagy egyedül ült csendesen és kidomborodva, Welten-Wensky a mellét betöltő csillagokban mint egy aranyfekélyes bálvány fekete szakállal. Még fiatal volt, üde és nyers, mély szemekkel, ámbár kancsal nézésűek. De a levegős horizontok s roppant vizek, az egész nagy végtelen amint jött-ment távoli óceánokon, benne fénylett a tekintetében mint vak s tiszta imádat. Micsoda ember! Tengerész, rajongó, kérlelhetetlen s mégis! Valami puha készség és alázatosság, mit tudom én, valami homályos gyalázat lebegte körül amint ő is várt, figyelt, megremegett, az evezőst leste, a kardcsörgést hallgatta s aggódón, hogy a tiszték meg ne lássák, egy művészi oldalt

pillantással az asszonyt kémlelte aki messziről a hajóhíd felől, mint levegőben zengő meztelenség, a fehér vállát, a meghajló hátát csillogtatta.

Névnapi ünnepség, a nagy fény és a tenger mely a Dühöngő körül, a hármas öblön túl s a láthatár mélyéig, dübörög az éjszakában. A nagy rengeteg komor sötétségekkel a távoli egék alján, ahol koronkint, nyílsebeseen egy világítótorony fénykévéje forgott a Konstantin fokon s a végtelent septe. S egészen messze keleten, a hajóváros tűzcsóvjára, repkedő s alattomos csillagzatok a zsilipek mentén s ijesztő állványtömegek fölött, pislogva s kigyúlva ismét mintegy hirtelen támadó acélcsontvázakon messze kinyúló vasrudakkal, mint titán-bitók az eget szurkálva. S a hajógyárakon túl, dokkokon és hámorokon túl, egymáshoz ragadt kórházak, kaszárnyák s börtönök sirták bele az éjbe virrasztó bánatát.

De itt a Dühöngő-n, hirtelen, a legénység ünnepi üvöltése hangzott. Rekedt és fiatal torkok buzgó egyvelege volt, szabályos, pontos, egyröptű s az élet hevétől dallamos. A kard csörrent, néhány távoli szó hallatszott, gyöngéden és kedvesen a víz fölött.

– A nagyherceg! – rebegették többen az asztal körül Welten-Wensky felé.

A borok fénylettek, a hortenziák virultak és a perc tragikus volt. A nagyherceg! Mind tudták, hogy jönni fog, a névnapi majom-móka fényét emelendő, a legfőbb vendég, a legnagyobb úr, szőke Andreonovits! Láthatatlan s távoli lénye mint egy fáklya világított, mindenki látta és senki sem. A megérkezése, az esemény izzó jelentőségével, az egész Dühöngő-t betöltötte. Itt van. A közelsége remegő fuvallatokban járta át a fejeiket. A mámor megszűnt. Szél fújt. Az üdvrialgó legénység is elkotródott már. Itt van. S az asszonnal van, aki egyedül várta. Senki sem mozdult. Senki sem mert mozdulni. Az admirális tartózkodásának mind bűntársa volt, az összes aranyisztek. Mégis, a szívek, az előkelőbbek, egy csöppet undorodtak. Távoli suttogás hallatszott, valami sajátságos zaj, selymek gyűrődése, súrlódó testek a mélyben, valami ölelésféle, két leperzselt száj egymáson. S utána, hirtelen, mintegy felvidultan s délcegebben, a kard újra csörrent s közeledett. A fehér kürtök mellett, merő aranyban, szőkén s finoman Andreonovits megjelent. Sohasem volt szebb mint e percben, a nedves szemével a félig zárt pillák alatt s az ajkával mely nyitva maradt. A nő követte, Welten-Wensky Anna, feldúlva és tündöklőn. S amint selymfátylait elhullajtva mosolygón közeledett s gyémántos fejével ismét az asztal fényébe került,

a meztelen vállán, apró rubintszemekben a megserkent vére látszott. És két sor fog pontos nyom a rubintban.

Azontúl csakugyan, minden kedvesebben hangzott. Az előbbi percek lappangó gyötrelme, a tragikus feszélyezettség s ami ismeretlen homály s emberi nyomorúság vergődhetett a fényben, üdén felderengett az általános ragyogásban. A tiszték felpattanva, egy hosszú sorban fénylettek mind. A lázas szemek és összevont szemöldökök, derűs vagy ráncos homlokok, finom bajuszok s borotvált ajkak, mosolygások és ünnepi elkomolyodások, az összes ifjú, zord és heves ábrázatok, karcsú formák és hősi vonalzasok egy riadalmas egyvelegben az élet hevét kavarták. Valami sajátságos s megejtő illat terjedt mintegy a gyors lélegzésekből, a szívekből, a szívek véréből, forrón. Szép sorjában, egymásután egy csomó kéz nyúlt elragadtatással a nagyherceg keze után. Mert a fenséges kéz mindenkinek kijárt, mindenkit megtisztelt, mindenkit magához vont, előkelőn és kecsesen, bajtársi rokonszenvvel, a szabályokat elejtve, igen szeszélyesen, a nő vállától mámorosan is, a fuldoklásig boldogan, egy Andreonovits! És a névnapi bálvány előtt állott meg utolsónak.

Oly különös volt ez. Holott a lázas fejek, zömök koponyák, talán észre sem vették, meg se figyelték. Mit tudják ők, mit látják ők a hernyó kis árnyalatokat, pillangószárnyakat, akik az óceánt járnak. Aztán az úr az úr. A nagy kémény is úgy füstölög, ahogy ő pipálja. Az admirális megnyúlva várt. De Wensky Anna ideges cimpákkal a nagy fényt szippantgatta s a dühén harapdált apró gyöngyfogaival. A remegő ajkán hirtelen meglátszott, hogy ott is meg van marva. Feldúlt s felvérzett szépségéhez, egy villámló tekintetével még egyszer elepedt, s kéjesen s kegyetlenül a herceg. Aztán nagyon vidáman, a bolondulásig vidáman, mint egy testvért, mint egy apát Welten-Wenskyt ölelte meg.

– Utolsónak hagytam kedves admirális – zengte a maga édes bohóchangján, füttyszerű akcentusokkal. – Utolsónak drága Welten-Wensky! Pour la bonne boche, kedves bajtársam.

És nekilendülve egy-kettő, mint aki hányni készül, az admirális fekete szakállának dőlt s jobbról-balról egy-egy csókot pettyentett rá a végső-kig megcsömörülten. Egy szakáll, egy fekete szakáll, aminek szaga volt, katonaszaga, hímszaga és íze is volt, egy csöppet olajos. Az egész tengerészetenben, az egész tengernagyi falanxban híres szakáll, magát a cárt utánzó szördíszítmény, ritkás de szép, előkelő és rövid, de mégis annyi, egy

jó csomó az áll végében, hogy megfúhotta a szél a viharos gyakorlatok idején, félrecsaphatta és lengethette, ami romantikusnak tűnt a tengeren való bolyongásban.

– Nagyon örülök – folytatta a nagyherceg a zsír ízét köpködve könnyedén, a nyelve végén – nagyon örülök drága Welten-Wensky régi barátom, parancsnok, hogy itt vagyok a Dühöngő-n s ön is itt van az összes tüzekben e gyönyörű napon vagy éjszakán, mikor a neve napját ünnepeljük, gondolom, bár senki sem hinné az ötvenediket. Ugyebár senki sem hinné, uraim – fordult a tisztek csoportjához, hogy időt nyerjen s egyebet találjon, némi kedves, elnéző, bohókás és nagyúri dolgokat találjon gyötrődő s lázas elméjében, mely az asszonyért való epedésbe kábult s tele volt hintve az isteni téboly férges virágával, megengedhetetlen ölelésekkel, harapásokkal, meztelenséggel.

– Úgy van, senki sem hinné! – morzsolgatták a tisztek ájtatosan, mint az imádságot, a cirill betűs imádságot merő ösztönből, hogy ugyanazt mondják, mint a nagyherceg és Welten-Wensky Anna, immár felderülve s ragyogó arccal a dús vörösprém kontya alatt, kacagott az éjben.

– Csak a negyvenötödik! – mondotta és minden szava forró volt, telített és nedves, mint a narancs, a legkülönösebb női hang, nagy gyönyörök leleplezője, szinte meztelen. Amint elcsengett a térben, néhány üres szó, még maradt utána valami illat, valami meleg omlódás, valami kéj. Az asszony virult a fényben, kimagasodott, a formáit tündököltte. Egynémely vonala, az egész rajz, az egész jelenség, élvező és meggyötört, mintegy emberfölöttinek tűnt. Elérhetetlen s megremegtető, a legizőbb intimitásokat mégis oly könnyedén és lágyan ígérgette, mint holmi egyszerű s kedves barátságot. A gyönyör, ami belőle áradt, oly heves volt, oly sajtóságon vonzó s átható, hogy mindenki szinte megízlelte már és bírta már az első epedésben. A nagyherceg érezte: az enyém. Bár minden az övé volt, bár a Dühöngő tisztikarában, az egyéb fedélzeten s az összes kaszárnyákban s bár mindenütt az egész világban, a párisi húsvásárban s a londoni alkóvokban rivális nélkül ő volt az első s a keze legyintésére minden neki kínálkozott, mégis itt s e nő előtt e pusztá szó: enyém, olthatatlan gyönyörűséggel töltötte el, az istentől való kiváltság szent és lázas borzongásával. Vallásos lévén az örömben is, e mennyei birtoklás kéje oly hevesen ragadta meg, hogy a pilláit félig lezárva, öntudatlanul keresztet vetett. A szava elakadt, mit mondjon még, mit mondhat még –, ünnepi

beszéde félbemaradt. Merő aranyban, a kék szemé elborulásával, egy székre dőlt, szomjazott. Húsz férfikar lendült feléje, hogy öntsön neki az ünnepi kristályba. De a Wensky Anna fehér keze mindenkit elhárított.

– Majd én –, mondotta enyhén. S öntött és észrevétlen a fülébe súgta:

– Folytassa fenséged. A beszédnek vége is kell hogy legyen. Csak eleje volt. Folytassa. Még.

Folytassa! Még! Oh mást is így mondott, oh ismerte ezt a hangot, különbül is, forróbban s szédületesebben is, folytassa! még! a lázas éjszakákból. Vonagló érzéke e hang varázslatában s mindabban amit felidézett, az ajakak körül formálta ki gyötrődő ideghálózatát s ősi vére felkavarva, fenevad származása megborzongva, egy szájátásban rezümált, mint egy párducásítás. De a nyálás fogak, a szláv álkapocs, masszív és szögletes a türelmet marcangolták, az elfojtott vágy színes ígérgetését. Legyőzve és lecsendesedve, ismét felállott és beszélt:

– Hát negyvenöt, nem bánom, sőt, bocsánat a túlzásért. A legifjabb admirális az egész flottában, nem is tudtam, a legifjabb, mit mondjak, egy siheder, egy matróz, egy kadét! – kacagta.

Mind kacagtak tisztelettel, a poharakat emelve. S a hortenziás asztal fölött, a habkupolák s gyümölcsök fölött, a fény ezüst kékéket szórt.

– Elég! – suttogta Wensky Anna.

– Egy kadét –, ismételte a nagyherceg, mintegy e szóért való szeszélyében, bolondos gyermekörömeiben, hogy valami rendkívülit talált. – Egy kadét! Egy kadét! – köpkölte játszó kedvében mint csillogó kavicsot, amit homokos képzeletében lelt.

De Welten-Wensky megnyúlt, mint a ló az igában s kancsal szemének szigorát a hitvesére vetette.

Emez súgta megint:

– Elég.

S már erélyesebben. De a tisztek mind fel voltak tűzelve és remegő figyelmük, mintegy szervbeli és fuldokló összetartozásuk, élethalál-ragaszkodásuk felvillanyozta a nagyherceget. Különb jócskán ivott is már, többször is gyors egymásutánban.

– De a munka munka –, folytatta lendülettel – fő a munka, szent ikona. Mi tudjuk, honnan indult s hova jutott, s mi tudjuk mit tett Welten-Wensky a cárért s a hazáért!

– Elég, Andrikám, elég! – súgta kérlelőn a nő.

– Mi tudjuk! – folytatta makacsul s az asztal szélét döngötte, de hirtelen elakadt. Az Anna keze, öt ujj, öt köröm a kezébe markolt, a húsába

vésődött, mint a saskarom, kegyetlenül. Oh ezt ismerte, oh ez neki való gyönyör volt. S rögtön feleszmélt benne.

– Mi tudjuk –, rebegette elborultan.

Különben sem mondhatott volna többet. Mi tudjuk... Már hogy az ördögbe ne tudnók... Mind tudta, fő a munka, szent ikona! S hogy honnan indult Welten-Wensky s hogy hová jutott s mit tett a cárért s a hazáért!

– Ez gúny és sértő – hadarta Wensky Anna idegesen, még egyre a nagyherceg kezét marcangolva – ez gúny, ha mondom, Andreonovits. Az effajta franciáskodáshoz nem vagyunk itt hozzászokva. Ez a Dühöngő fedele, a tenger! S itt vannak az összes sorhajósok, a fregattások és a szomszéd flották tisztjei is. Maga nem Louis XIV., szívem. Maga egy disznó.

– Oh! – sóhajtott elbűvölve.

– Egy disznó – sziszegte forró leheletével. – Amit Welten-Wensky tett, fenségedért tette. Még panaszja van, nagy cudarka? Engem fenséged ágyába tett.

– Imádlak – lihegte.

– Egy pár végső szót szóljon kedvesen, ahogy az egy Andreonovitshoz illik – parancsolta.

– Egy pár végső szót szólok kedvesen – kiáltotta megejtve és mámorosan.

S egy pohár után kapott.

Most már mindannyian körülötte csoportosultak. Az izzó lámpák tejfölös fénye az arcába fröccsent, mint a cseppfolyós ezüst. Ősi szépsége megvilágítva, a szellős távlatokba meredt, ahol mozdulatlan s gyér felhők alul a hold nyomorgón elvonult.

– Halljuk! – kiáltották a tiszték, akik ittak.

– Egy pár végső szót –, ismételte vidáman.

De mit? A holdat nézte. A tenger szédítő sivatagját. A távoli tornyot a Konstantin-fokon, a Kamis-öböl messzi derengését. Az egész nagy végtelenben, ahol egyetlenegy gondolatért, egy árva ötletért kutatott, nem lelt mást, csak saját magát, a vágyait, a vonzódását, a részeg szívét egy asszonyért. Hirtelen, mint egy rengeteg hárfá, mint egy óriás, felkacagott, arccal a fénynek, a holdnak, a vizeknek, magánkívül. És egy nagyot kiáltott:

– Boldog vagyok!

Ez mindennél szebben hangzott. Semmi értelme nem volt és mégis sok értelme volt s egészen a nagyherceg egyénisége volt, zenei és hóbortos lény, gyöngéd és önmagának élő, ő boldog s ez a fő! Aztán végső értelmezésében, e spontán rivalgás az admirális számára is kedvező csengésű volt s az egész névnap ünnepségnek igen bizal-

mas, sőt családi jelleget adott. A matróz-zenekar egy távoli s röpké vezényszóra bábszerűen sorakozott s a hangszereket kapta föl. S az asztal körül, az ellankadt hortenziák fölött, melyeket a fény s a szél enyhén gyötört, a bajtársi szívek a végsőkig felengedve, lágyan közeledtek.

– Köszönöm, nagyon köszönöm – felelte Welten-Wensky, csillagos mellével mint a mennybolt – nagyon köszönöm fenségednek, hogy körünkben megjelent s e szerény ünnepség hangulatát, néhány gyönyörű szavával felejthetlenné tette. Mi mindannyian vezénylő tiszték és sorhajósok – folytatta mind keményebben – mi mindannyian tengerészek itt, készek vagyunk meghalni a cárért, habozás nélkül s elragadtatással, mert hiszen csak érette vagyunk. A mi életünk az övé. Ám vegyék el, antul jobb! Mi tudjuk, mit jelent szolgálni és szeretni.

– Szeretni – vetette közbe Andreonovits, akinek tetszett ez.

– Szeretni vakon és olthatatlanul! – kiáltotta mint holmi zord parancsszó. – És e földi létünk legnagyobb gyönyörűsége volna, ha elmondhatnók, hogy fenséged boldogságában, csekély erőnkhez képest, némi részünk van nekünk.

– Oh nagyon kedves – felelt a nagyherceg egy csöppet meghatva.

S a tengernagyhoz hajolva, remegőn tette hozzá míg a többiek tapsoltak:

– Neked csakugyan van részed benne – vallotta be –, a legfőbb részed Welten-Wensky.

– Oh nekem – felelt elkomorodva.

– Neked – ismételte.

És az egész feketeszakállas aranybálványt levonta maga mellé.

– Igyál – biztatta, mint egy díszes lakájt, jóindulattal.

S koccintva vele, maga is ivott s úgy nézte tovább, ivás közben, a pohár széle fölött merengő tekintettel. Íme a kanccsal szemek, a jó zömök homlok egy csöppet gyalázatos, a híres szakáll a cár szőrzetét utánzó, az egész megalkuvó ábrázat, az egész készséges Welten-Wensky, a férj! A legifjabb admirális, gyémántcsillagos mellezetű, a Szent-András és egyéb ragyogások, amiért a felesége oly mámorosan levetkezett. Welten-Wensky a férj! Ez minden distinkciónál, kivételes és tündöklő karriernél, az egész nagy tengerészetnél izgatóbbnak tűnt neki. És csak nézte és csak nézte. Holott ismerte az egész embert, évek óta az egész cselédet, sima kegyenc-készségét, üres szavakban vonagló katona-megadását, egész hajlékony gyávaságát mely mindent tűrt és mindent engedett, minden szégyent

s gyalázatot számítgatón felszedett magára, szégyen lihegő ember, aki boldogult. Mindezt tudta, mindenki tudta, rég eldanolt nóta volt. És csak nézte és csak nézte. Oh világos célok, elkopott történet. S a mélyén, mégis, a legmélyén volt még egy hang, egyetlenegy, örökké zengő és megfoghatatlan! Egy végső homály, ami gyötötte. Welten-Wensky! Valamit lesett benne, számítgatott, kutatott benne, mohón és leplezve. Valami megfejthetlent, ami ingerelte. S hirtelen lendülettel az arcába dőlt egészen.

– Mondd csak – horkant föl izzón.

De hirtelen megállott. Gondolta előbb inni kell. Gyorsan öntött, a tengernagynak is, magának is, mind a két poharat megtöltötte színültig. S közben folyton azt gondolta: inni kell. Inगत emberértése az italban látta a legbiztosabb eszközt. A mámorban elborult elmére számított, a közlékenység gyöngéd kis hajtásaira, amint az elázott lélekben kicsíráznak, mint eső után a föld.

– Keverjünk? – kérdezte, némi bordeaux-i vörös után nyúlva.

– Köszönöm, én nem keverek – felelte Welten-Wensky mosolyogva és észrevétlen lenézéssel.

Oh vén vízi patkány, ravasz tengeri komondor, ő bizony keverhetett volna, hajnalig is keverhetett volna, a gyöngyöző Montebellot akár petróleummal is keverhetett volna. Ósívó s feldönthetetlen, csöndes örömmel élvezgette a fensőbb-sége tudatát és kancsal szemének megzavaró és lefoghatatlan tekintetével rémítette azt a fenséges másikat, aki naiv és heves férfiszépségében mint egy elbűvölt kölyökpárduc tűnt föl mellette, hunyorgatón. Mégis ittak, gyorsan s fenéig.

– Megvan – gondolta Andreonovits.

S a nedves ajkáról egy trágár szó röppent, apropó nélkül, nyilván csak a hangulat kedvéért, hogy kacagjanak.

Fejedelmi ötletesség. Welten-Wensky kacagott csakugyan. De az édes bohóc-hang, éles és füttyszerű az Anna füléig röpítette el a maga durva tartalmát. Az asszony távolodott, néhány tiszt követte, gyöngéd és könnyed imbolygással. A fátylait, a vörös kontyát, a meztelen hátát látták mind a ketten. Valami illat lebbent. A nagyherceg szaglászott. Az orra megnyúlt a hold felé. És hirtelen ismételte:

– Mondd csak...

De a zenekar felharsant s elvágta a hangját. A hajó végében bengáli tüzeket gyújtogattak s egy-egy rakéta sistergőn felröppent merész aranyvonalzással, mely egy percig világitott s aztán elsápadt a térben.

– Mit mondjak? – kérdezte Welten-Wensky bátorítón. De a másik még egyszer az asszony felé nézett.

– Tudod, hogy nagyon szeretem – vallotta be elborultan, mindenre elszánt hősi szemérmertelenséggel, melynek nem volt mitől tartania.

Az admirális nem felelt. A pilláit félig lezárva, főségesen nyugodtnak tűnt és mégis jelezte, a gyalázatos összejátszás egy alig látható rezgésével: tudom.

De mindez merőben fölöslegesnek tűnt, régtől fogva zengő húrok kegyetlen s ostoba megcibálásának. Kettőjük közt az élet lelkendezése s a férji készség így egymással szemben, kiélezve és meztelen kiverve az elegáns tartózkodás és irgalmas hallgatás alkóvhomályából, a nyert testek obszcén formáival hatott, durva nemi cselekvés.

– Inkább a zenét ajánlom fenségednek – szólt enyhén Welten-Wensky. – Ez Kimzl, az öreg karmester, a balkezes. Az ellőtt jobbját még ma is kereshetnők valahol a Sárga-tengeren. Én láttam röpülni ezt a kart, bukfencezni és vértől csöpögni és kacskaringózni a levegőben, egy emberi kar a levegőben röpködve és eliszonyodva, ez valami nagyon buta, valami nagyon gyönyörű! A névnap indulómat játssza Kimzl. Talán tetszenek fenségednek...

És fel akart állani.

– Nem – szólott Andreonovits egy csöppet ridegen. – Majd később – tette hozzá a hangját megjavítva.

S ismét a poharához nyúlt. S ismét ittak, ketten, egyszerre, fenéig.

– Valamit szeretnék tudni róla – mondotta hirtelen.

– Róla? Kiről? – kérdezte Welten-Wensky meglepődve.

– Annáról. Valami különöset.

– Annáról mindent tud fenséged – jegyezte meg halkán.

S még hozzá tette, igen finom hanglejtéssel, kedvesen és neheztelően:

– Azt hiszem mindent, teljességgel mindent. Többet már nem is lehet.

De szóke Andreonovits mintha nem is hallotta volna. Egy makacs ideája volt. A nedves szeme csillogott a hévben. Az egész gyönyörű fenevad remegésben volt.

– Valami különöset – ismételte marcangolón. – Valamit róla s rólad. Rólatok együttesen.

– Rólunk együttesen? – kérdezte elgondolkodva s jóhiszeműleg. Mert mindenre késznek tűnt, a legszélsőbb vallomásokra is. Ami ismeretlen

mondhatott még, amit leleplezhetett, ami szépséget, kéjt, titkot és gyalázatot elárulhatott még, a saját hasznára tehetett.

– Rólunk együttesen? – ismételte elmélyedve.

S hirtelen mintha megértette volna.

– Oh mi ketten, együttesen – szólott lenézően s felvidulva – szóra sem érdemes. Én mindig künn vagyok a nagy vizeken. Furcsa, hogy éppen fenégednek kell magyaráznom ezt, aki a legjobban tudja, micsoda poklok mélyére küldözget bennünket, az egész flottát hónapszámra. Olykor fél év is elmúlik, hogy szárazföldre tehetném a lábam. Olykor csontig vagyok ázva, mit mondok, a velőmig! Olykor nem is bánám, ha lefekhetnék a feleségem mellé.

A nagyherceg kicsattant.

– A szolgálat szolgálat – morogta harapósan. – Lettél volna gyalogféreg vagy trén, mit tudom én, aki a göröngyöt tapossa, igásbivaly, ágyúkerék, sírásó!

És kacagott:

– Ne ingerelj...

– Isten ments – dadogta az admirális színlelt meghunyászkodással.

– Egyébként az idő nem számít – folytatta a másik egy csöppet elnézőbben. – A tengerről mindig visszatér az ember. S az ágyad azért mégis meleg, amikor belefekszel.

– Igen, mert fenéged éppen akkor hagyja el.

Ez a válasz tetszett neki s mulatta. Az érzékei emlékezését idézte föl, az örömét.

– Wensky – szólott ellágyulva.

De Wensky nem engedett. Valami homályos előnyöket pillantott meg hirtelen. Valamit, amit eladhatna, átengedhetne még. A maga csekély kis részét az isteni vagyonközösségből. De előbb próbálta színesre fősteni.

– Igaz, az idő nem számít – szólott csendesen és megbékülve –, sőt! Holmi szerelmi lendületek csak nyerne a distanciákban. A feleségem igen gyöngéd, mikor hónapok múltával ismét találkozunk. A nő lelke oly különös: egészen új ember vagyok neki, egy jövevény, egy bolyongó, egy ismeretlen.

– S ő neked? – kérdezte.

– Valaki, aki várt.

Halkan s forrón mondotta ezt, mély s ingerlő értelmzéssel, de a párdúc nem mozdult s elbűvölve hallgatta.

– Miért, hogy gyermeked nem volt soha Annával? – kérdezte lágyan.

– Oh dehogynem volt – felelte elborultan. – Egy kisleányunk hajdan, aki meghalt.

– Ah, csakugyan...

Egy kisleányuk hajdan, aki meghalt. Hát persze, ő maga is emlékezett reá. Üde és csenevész gyermek, kancsal és soványka, aki a ponijáról leestett, a Welten-Wensky kis leánya, az admirálisé! Bús és elmúlt történet, egy távoli est egy messzi kertben és virágok és egy gyermek vére rajtok. Merengőn, a kék szemének omlatag tekintetével az elmosódott részleteket kutatta s idézgette és főleg a vért látta, ösztönből s érdeklődve. Elmélyedve, ez élő s elhaló Wensky-sarj még jobban megzavarta s a vér rubintja még vonzóbbá égette a homályt. Mohó és kéjes kíváncsisága, a titkok mélyén vergődött, s minden érzéke remegőn hozzátapadt valami isteni gyönyörűséghez, mint egy nagy, kövér, kábult hernyő egy roppant fal virágaihoz.

– Nem értem – hebegte maga elé.

S a nyitva maradt ajka közt mintegy megkövülve világított éles s mohó fogsora.

– Mit nem ért fenéged? – kérdezte enyhén Welten-Wensky.

Holott már ő sem látta többé a különös mámor jelentőségét. Megtévesztve s csalódva is, számító ösztöne újabb irányoknak lendült s elakadva a félúton, a meddő kínálatról biztosabb csapásra tért. A zene a hajó végében még mindig a névnap indulót pazarolta a tubák és trombiták vadkanbögésével. A réztányér éles cinnegésén tört üvegek agóniája zengett s az üstdobok tompa repedezéséből pukkanó rakéták röpködtek elő, tüzes virágok nyíltak ki s virultak nyúlánk s végtelen száraikon. S a bengáli fény halotti zöldje mintegy felravatalozta a hajót. Az arcok megsápadva s mozdulatlanul, viaszos fényléssel meredeztek elő. S az isteni Wensky Anna, a hajlékony tiszték között, egy megkergetett kísértetnek tűnt.

– Nézze fenéged – szólott Welten-Wensky a zöldes árny felé mutatva -, mily különös, egészen különös.

– Valóban különös – hagyta helyben Andreonovits.

– És szép – folytatta szokatlan hévvel –, oly szép, hogy én láttam embert, aki sírva fakadt előtte. A nagy távlatokhoz szokva, a rengeteg arányokhoz, lesújtó mennyboltozatokhoz a távoli óceánok fölött, mégis csak benne ismertem föl s éreztem át az elszédítő végtelent. Odakünn a nagy vizeken, bár minden sivár, kietlen s megtévesztő volt körülöttem, tengerész-lelkem bizton tudta, hová jut el s mi él a horizontok felhőkapuin túl. De vele ez más, ez más, az ember útja, az úttalan út mint a halál, oh vele ez más, mennyei utazás!

– Mennyei utazás! – dűnnyögte a nagyherceg egy csöppet türelmetlenül.

De Welten-Wensky folytatta:

– Olykor, bevallom, a földre vágyom vissza, szégyenletesen, mint egy féreg, egy gyalogféreg, mindegy, de visszavágyom. Mit tudják azok, akik a partokról nézik a hajót s eltűnni látják a szemhatárokon. Mi is élünk talán és van lelkünk és vannak vágyaink, isteni kívánságunk, melyet nem tölt be semmi, csak az úr, az ég és víz ijesztő ürje, az izzó tér örülete. A föld vonz, ez rettenetes, ez kiolthatatlan, a föld vonzza vissza bennem a maga elkallódott porszemét!

– Oh Welten-Wensky! Egy admirális! – kacagta a nagyherceg.

– Egy ember – súgta kancsal szemekkel.

Már az ajkán volt, hogy visszavágjon: egy gazember! – de kitért a durva szó elől. Csak kurtán kérdezte:

– Mit akarsz?

– Nem tudom – felelt habozva és elkényeztetten.

– Mit akarsz még? – csattant ki Andreonovits már-már felbőszülten. – Az egész hadi flottában te vagy a legkiváltságosabb. Feltűnően, rikítóan fiatal admirális, mint egy vérbeli herceg. Az első utánam. Azonfelül cári pótlék, titkos jövedelmek, hallgassuk el. Egynémely partvidéken szabadon garázdálkodol. A saját szenedet árulod nekünk s égeted, ahogy akarod. A szállítmányok dolgában ki ellenőriz? Ez a legszennesebb örvény, utálok belenézni. S mi minden még! A melled úgy tele van rakva, mint pikkelyekkel a hal. Mit akarsz még?

De a másik, hideg, kancsal s fegyelmezett, nem mozdult, meg se rőffent. A fekete szőrzete alatt tovasikló nyelvvel békén az ajkát nyaldosta. A kövér és becstelen sorozat, így durván a szemébe vágva, még zsírosabbakra ingerelte. Vonagló éhsége, mint a kígyó, simán és nedvesen kinyúlt távoli zamatokért. És csöndesen elkúszott a felesége testén.

– Az asszonyt akarom – jelentette ki.

– Hiszen a tiéd – köpködte Andreonovits.

– Az asszonyt akarom magamnak. Egészen magamnak.

Ez volt az a nagy perc, az ijesztő kockavetés. Egy csöppet megriadva, remegőn s élesen, a hatást várta lázas reménykedéssel. A zene tombolt odaát. A harsány rezek, fafúvók és dobok, éktelen s harmonikus kavarodásban, magukhoz kívánták a nagyherceget, haragos hívogatással. S a némán ébredő fényekben a tiszték csoportja is várta. Az asszony is előbbre jött, egy percig figyelt és távolodott.

De Andreonovits nem mozdult. Feldúlva és megsebezve, arra a hirtelen s végső lendületre készült, melyről nincsen visszatérés többé.

– Csak beszélj – lihegte megfélemlítő bátorítással. Antúl jobb! Hát folytatta s beszélt:

– A legifjabb admirális, kiváltságos és aranyhal, annyi pikkely még sincs rajtam, ahány éjszákát elzengett fenséged a feleséggel. A legragyogóbb vagyok, hogyne! az első és a legnyomortabb. Ami él, lélegzik s tündököl körülöttem merő gyalázat és homály. Huszonöt éves szolgálatom, a sikerek s a császári kegy, ez az egész ünnepek, a nevem napja, csak a sár fénylése, semmi más! Megalázva s lerongyosodva, a tisztjeim férges tekintete előtt itt kellett túrnöm virágba fullasztva, amint fenségedet, megérkezve közénk, nem fogadhatja más, csak két meztelen női váll, amelyen mindenki látta a foga nyomát. Oh tudom, csillagos kegyenc, lakáj az óceánon, ímhol lenyeltem az ünnepi felkészítő keserű zamatját, tripple sec! az összes célzásokat, honnan indultam, micsoda alantas származásból s hová jutottam el, micsoda ringyó éjszakába!

– Csak beszélj – buzdította.

– De az ember elfárad, még egy Welten-Wensky is, egy víziló, aki mindent elbír. Már unom ezt a nagy hülye nedvet, az egész óceánt, az egész nagy roskatag s néma egeket fölötte, az alkonyati napot, amint elázik nyugaton s csöpög, mint felkéselt szíve a világnak. Hazatérnék, visszatérnék, mit tudom én, de mennék vele, együtt vele, aki elvégre az enyém, az én nevem, az életem. Fenségednek is talán jobb volna így, fenséged is megtérhetne, fenséged is megeléghette, évek óta, oh mióta! A legjavát amúgy is learatta, minden virágát kiszaggatta, az egész ifjúságát, az egész nőt! Most már hagyja meg nekem, ami még virulhat benne, az én szívemnek hagyja meg. Hadd menjek el, hadd menjek el vele, az estében hadd menjek el. Mert hiszen már-már az estéje ez, utolsó szépsége, a vége szent isten és mindaz, ami elmúlik és elfonnyad.

– Hallgass – bögte fuldokolva.

És felpiszkálva és remegőn, valamit megmart volna, a levegőt, a nagy fényt körülötte, valamit, amit nem ismert, sosem látott, sosem tudott, a lepergő idők tragikumát, a pusztulást, ami körülzárta, mint a vasrács a fenevadat. Mohó fogával, elkábultan, e földi rabságát marcangolta s kitágult orrcimpája részegen szaglászta, ami sajátságos és megfoghatatlan kín korbácsolja föl. Lázasan és vergődve Wensky felé hajolt, megmeredt karja kinyúlt s elakadt, legyőzve s kimerülten.

– Hallgass, hallgass – hebegte.

De az egész nagy gyászos idézet megmaradt, az egész női arc, letűnő, lemosódó, a nő, akit imádtunk, múlt ifjúság s a nagy gyönyör sebző csengése: istenem, szeretni még! S a vágy, melynek határa van, a mennyei ösztön, mely elapad s mindaz, ami betölt, elragad és megöl, egész szívünk, vérzön és küszködve nekidőlt a nagy hervadás márványkapujának. Izzón és hadakozva, hogy a mámorát lefogja, megóvja, a végső csep-pig kisajtolja s megtartsa magának, ragyogó férfiszépsége megtépázva tűnt föl s a kereszthez szögelt emberi végzete úgy fénylett a fájdalmak vérzése alatt, mint az útszéli feszület a nap leáldozásán. És éles bohóc-hangján, füttyszerű hangján már-már sírt, míg bevallotta:

– Éppen mert vége, nem hagylak elmenni! Éppen mert fonnyad, imádom!

A másik beledadogta, forrón, mint az imádságba:

– Oh irgalom atyja...

– Nem tudok élni, Wensky, nélküle.

Ez volt a végső sikoly, a lerongyolt vallomás, mely a maga nyomorát őrizte, vérző fogakkal a kéjt. Oh ha nem tud élni... Wensky hallgatott. Szemtől szembe egymással, az ellankadt virágdísz hosszú füzére előtt, a kupolaszerű habos torták s duzzadt gyümölcsök előtt, a fényben elborultan s mintegy megdermedve, a maguk sorsát figyelgették, a döntő percek változatát. Más-más örvény, más gyötrelmek s a nagy éjszaka: az egyik diadalmasan a mélyére ért, a másik a szívét kereste benne s kereste a tenger végtelenjét, a fényben, a holdban, szeretett!

– Úgy hát jól van – rebegte Wensky komoran s megadással –, jól van fenség, nem bánom, engedek.

– Engedned kell – sziszegte.

– Úgy van, kell. Amink van, az egész életünk fenségedé s fenséged határozott. Ámde azt sohse feledje el...

A szavába zúgta:

– Cseléd...

– Sohse feledje – folytatta mind komorabban –, mit végzett el itt élők fölött, a tulajdon sorsukat. Bennünket Krisztus egyesített s fenséged örökre elszakít egymástól.

– Krisztus irgalmas lesz nekem – felelt megejtve és epedőn.

– Reméljük – súgta Wensky.

Egy percig várt még, aztán folytatta, átmenet nélkül, hidegen:

– Most már csak az utamat kell keresnem. A föld el van zárva mögöttem. A hazám földje. Otthonom nincs. A kriméi partok mentén sem úszhatom többé, néhány rongy hajóval. Folyton

csak az öblöket járom, ki-be, a Fanarit, a Kozá-kot, a Kamist! Már utálok. Az egész kormány-zóságot, Tauriát. Ez nem munka itt s nem fele-dés, sőt! A parancsnoki hídról még meg is lát-hatnám fenséged márványteraszain a feleségem vörösarany kontyát. A balti tengert kérném, a flottát.

A nagyherceg elsápadt.

– A balti flotta az enyém – rebegte.

– A balti flotta elmegy az Indiákra. Egy eszten-deig is elmarad. Fenséged amúgy sem kísérné el.

– Mindegy. A balti flotta az enyém – ismételte.

Oh akkor a kancsal alig bírta tovább. Már-már kitört, ronda eb, a csontnak vadultan. A balti flot-ta! Az orra megnyúlt utána. Az ajka reszketett.

– S mi minden fenségedé még? – kérdezte gyűlölködve.

– Ez az első vezénylet.

– Éppen mert a legelső – lihegte, megrántva az asztalt.

De rögtön a vakmerő kezét a nagyherceg kör-me érte, kiélezett fegyverzet, mint egy szilaj női kéz. Az Annától tanult mozdulat volt, a női be-hatás sajátos reflexe, az egymást utánzó imádat s szokás, a kínzózatot együttes gyönyörükben. Öt hegyes ujj, minden izmában megfeszülve, a tengernagyi kézfejet szántotta át a körmök pen-ggéjével, mintegy kéjelgőn s kegyetlenül. A balti tenger, a balti flotta! Hogyan! Feldúlva s meg-hajszolva, hát idáig kergették fejedelmi vágyát, kijátszva s elárulva, a szenvedélyét hát idáig csi-gázták, a páncélosok, acélosok, ágyúk és szuro-nyok füstbokrétás freneziájáig. A balti flotta, az első vezénylet, melyen e cudar becsvágy ímhol végigkente a maga nyálas epekedését. Kifosztva s elundorodva, ha az arcába köphetne mindent, ha e becstelen dicsőséget a torkába fojthatná vissza! És remegőn, egy percig küszködött még, a körmök izzón s gyönyörködve a lefogott kezét hasíttatták. De e gyalázaton túl, odakünn az éj-ben, a legmagasabb árboc tetejében, átszűrve s tündöklőn a hold alatt, a Wensky Anna fehér hasa fénylett. Egy szó nem hangzott, senki sem mondta: „a balti flotta a tiéd“. De amikor a mar-cangoló körmök alatt a vér kiserkent, Wensky tudta: az enyém!

Szótlatlanul s megenyhülten felállottak a fényben. Még egyszer, az elborult hortenziák végső illatu-kat árasztották, mintegy néma lelkendezésben, hogy el ne múljanak. S a megbékült emberi nyo-mort a betelt vágyak hívságos örömeiben, homá-lyos győzelmeket s az isteni nyomort egy női hom-lokért, békén a tenger zengte át, távoli s végtelen vizek tremolói, örökkön üdék és változatlanok.

De az ünnep is lankadt, lázas névnapri riadalom a nagy térbe kallódva. Olykor, csöndesen, egy-egy lámpa elszunnyadt a füzéren. A zászlók lobogtak a szélben. S a Dühöngő alatt, a torlódó vizeken át, gőzcsónakok szelték az utat szikrázó kavarodásban. Egynémely tiszt, elunt s elzsibbadt ünneplők, a csömörig jóllakva s félig ittasan még, a partnak szöktek sóvárgón, a naszádok csengő siklásával. Túltonnan a kikötő szögelt ki az éjbe őrködő lámpás-miriádjait. A révbejáró mézszikláik kéklő tüzekben égtek s mögöttük, nagyon magasan s az égnek tornyosodva, lila színű Sebastopol!

Mégis, a hajó végében, a matróz-zene felharaszt s mint a tűzhányó kitört, robbanva és megtébolyodottan, az ércei izzó lágájával borítva el a végtelent. A harci indulók s névnapri hozsannák titánegyvelege volt, a roppant térhez, kürtök s szirénák zengéséhez, ágyúk s mozsarak menydörgéséhez mért irtóztató hangrengeteg, mindennél csengőbb, élesebb, üvöltőbb, mint egy oroszláncsorda nászegyüttese, kéjes, ostromló, rettenetes!

– Ez Kimzl, a lírai, a gyöngéd, a bűbajos – magyarázta az admirális –, ez Kimzl, a balkezes. A legjobb zene az egész flottában, holott csak egy kézre jár. De micsoda kéz! Micsoda kar! Mily ruganyos, könnyed, villámló, csodás! A Mózes karja lehetett ilyen, amint a sziklát verdeste vízárt. Micsoda zengés, nagyszerű! Szárnya, nem izma van e muzsikának, az ember azt hinné, ágyúkból fújják föl a csillagokba. Boldog vagyok. Ez a névnapri indulóm, fenség. Illenek meghallgatni.

És finoman előre vonta a nagyherceget. De ez, egy csöppet bódultan e süketítő érczengetegtől, kéklő szemével nyugtalanul az asszonyt kereste s meglátta hirtelen néhány elmaradt tengerész között, a híd alatt, egy ringószék mélyén, oly lágy és édes női forma, meztelen váll s a vörös konty a gyémánt-tiarával s a keresztbe vetett lábak ezüstös vonalzása a galambszínű selyemharisnyákban.

De Wensky ismételte, igen ajánlkozóan:

– A névnapri indulóm, fenség. Illenek meghallgatni.

Felriadva, e tolakodó hívogatás mintegy az álmát sebezte meg. Oh nem, ezt már nem, már itt felrobbant és kitört. Meggyötört idegzetével, megkergetett érzékével, felbőszülve s megváltva végre, az egész gyönyörű állat kigyúlt. Túl volt az alkun, a balti flottán, minden s ismét harapott. Az aranybálványt vállon ragadta. S neki-lendülve, oh ünnep a Dühöngő-n, a szemébe köpködte a dühét, odafröccsentett az orra alá, a

cári szakállába, a mellébe is, a Szent-Andrisrendjelére, perzselőn s puffanva, mint a párduc-köpködés.

– A névnapri indulód! Füttyölök! – prűszkölte. – Hát mit gondolsz, miért jöttem én? A megvesztett muzsikáért, Kimzlért, a szakálladért, mit gondolsz? Füttyölök. Füttyölök az ünnepedre, a zenédre, a táncmesteredre, az ágyúkra s kéményekre, az egész Dühöngő-re, az egész tengerre, mindenre!

– Fenséged igen kegyes – dadogta megdöbbenve. – Füttyölök Welten-Wensky a fejedre!

De az asszony felállott, közeledett, megriadt árny a fátylait lobogatva. Valamit látott, sejtett, megértett. Elborult tekintete kérdőn s gyönyörködve a nagyherceg szemébe tűzött, mintegy felitta magába, a testébe, a vérébe, az egész embert eszeveszjetten. Az ajka hívta. A két karja, egy imádandó mozdulatban, rejtett s titkos jelzésben megnyílt, kitárult, biztatott. Odalenn, a nagyhercegi tizenkettes a Dühöngő acélfalának dőlt. Az evezők pattogtak. Egy röpke vezényszó csengett.

– Jövök – rebegte öntudatlan.

Hirtelen csak azt tudta, hogy el fog menni, hogy elmegy, hogy visszatér s csak azt látta, hogy Wensky Anna már ellebeg a híd felé, tovasiklik a korlátok mentén s hirtelen a lépcsőn tűnik fel, megindul s jön mind lejjebb, lejjebb, könnyedén s kimagasodva, mint kalandos csillagzat a gyémánt-tiarával, tündöklő isten az óceán fölött. Az ünnep elmúlt, minden. Andreonovits fellélegzett. Egy hirtelen sóhajtásával a saját szívéhez roskadt vissza, az öröme kigyúlt, a múltó éj ígérgetése. Még egyszer, remegőn, a Welten-Wensky kezéhez ért, de nedves szeme az asszony után meredt, egész ragyogó királyi arca a távoli nőnek szegeződött, elrettenve a gyönyörben.

– Mondd csak – hebegte –, mondd csak Wensky, hiszen most még az Indiákra s talán sohse látlak többé. Én lemondtam, én nem is fogok hajózni többé. A parancsot megkapod. Néhány nap kérdése. Azontúl kriméi márványteraszaim nem fognak gyötörni többé. A nagy út nyitva előtted, ímhol szabad vagy, eredj...

– Köszönöm – mondotta forrón. – Amim volt, fenségednek nyújtottam föl, az életem a cáré. S csak akkor adnám oda másnak, ha fenségedért kellene meghalnom.

A régi hang volt, üres szavakban vonagló, a régi készség, régi nóta. Nem figyelte többé, nem is hallotta, elbűvölt szeme mozdulatlan Wensky Annát követte, a vonzódása gyötrelmét élvezve, az édes kint, hogy nincs mellette még. Ott látta, megnőve a térben s a fátylait lobogatva, amint

egészen lassan jött le a lépcsőfokokon, kápráztató és rejtélyes jelenség a páncélos-máglya mentén, a fejét esdeklőn hátravetve: oh jöjj már, jöjj velem!

– Valamit tudnom kell még – hadarta –, oly különös ez, mit mondjak, szédítő! Ha csakugyan szeretsz... Valamit, amit nem tudok, amit nem mondtál meg, amit eltitkoltál...

– Semmit.

– Mindent – rebegte epedően.

S a gyémántos hajakat jelezve a térben, Wensky Annát az éj fényében, egészen halkán folytatta, a lappangó kutatás forró marcangolásán:

– Látod ott, aki megy le a lépcsőn, a csónakomhoz?

– Látom – felelte, a szemét lezárva.

– Anna – rebegte.

Wensky hallgatott.

De a párduc felhorkant, izzón és hörögve.

– Mikor az enyém lett, a szeretőm, Wensky Anna...

– Mikor a fenségedé lett – vetette közbe, hogy a másik elhallgasson. Maga is hallgatott, titkon elmosolyodva e hirtelen megértésben, mint aki rég ismert rejtélyeket, megtévesztve, ily későn oldott meg. Egy percig, holmi lüktető kavardásban az emlékeit idézgette, a lappangó célokot hajdan, az ébredő számítgatást, a diadalt a szennyben.

– Mikor fenségedé lett – ismételte s még egyszer várt, ímhol a hatás kedvéért, régi érdek kipeckeléséért. Aztán csendesen és büszkén e halhatatlan odaadásban, megmondta végre:

– Merőben tiszta és érintetlen volt.

– Oh! – hörögött a másik megborzongva. S még nem merete hinni, az örömét csak ízlelgetve még kétkedett, még érvelt:

– Négy hónapos házasok voltak...

– Öt hónaposak – javította ki. – De addig meg nem érintettem, míg fenséged nem tellett be vele.

Oh akkor, hirtelen megfordult, a nedves kéklő szemét, csillogón s rémüldözve a kancsal szemek-

nek vetette. Királyi ösztöne meglegedetten, a felperzselt szája végén undorát köpködte az ajkak ferde vonalzásával, mely a fogakat elrejtette. Odalenn, a páncélos alatt, Wensky Anna a csónakba lépett. Az evezősök tisztelegtek. A víz üdén csobogott.

– Jó éjt – szólta Andreonovits.

A tengernagy meghajolt, köszöntött, egy csöppet elborultan. Mást várt, mást remélt, egy nyájas szót, egy ölelést, hű cseléd. A kancsal tekintet meglepődve kereste a térben a nagyherceg kinyújtott jobbát e végső búcsúzáskor. Lehetséges... Ímhol a fenséges már távolodott, ellebegett, sietve. Az ágyúk mentén, a kürtők alján s a parancsnoki hídról, a sorhajósok s fregattások, az összes tisztetek nyakig kiegyenesedve s meghajlott fejjel, mind egyszerre tisztelegtek. A zene, harsány agóniákban a végső akkordokat lihegte. A fény megsápadt. Keleten, acélszínű derengésekben, a hajnal ébredt ezüstvizek fölött.

Némán s megriadva, a korlátig kísérte a nagyherceget. Gépies lépdegélése közben, ez érthetetlen tartózkodás mélyét kapirgatta, eltűnődve s elveszve az okokban. Mégis, hirtelen, egy vilámló sugallat mintegy fényt vetett e szürkületben. Az elméje kivilágosodott. Szolgálati fegyelme, a parancsnok-öztön, örökkön éber, éles és kiolthatatlan, holmi mulasztásfélét érzett e késő vallomásban.

– Én azt hittem, Anna megmondta fenségednek – hebegte mentegetőzve.

– Megmondta! – felelte kurtán.

– Így hát már rég tudta fenséged. S részemről ez nem lehet mulasztás...

– Nem.

– Fenséged mégis, úgy látom neheztel...

– A világért sem.

– Ha Anna megmondta – könyörgött.

– Annának nem hittem el.

S a kardja megcsörrent a lépcsőn.

Nyugat, 1910. 13. szám

